

גלריה - הארץ

כיצד פרנקשטיין השפיע על האמנית מאיה אטון

זרות, אימה ופירוק הם רק כמה מהמוטיבים שעומדים במרכז התערוכה החדשה של מאיה אטון שתפתח הערב בתל אביב

איתן בוגנים

26.11.2015 06:00

בגלריה גבעון לאמנות בתל אביב תיפתח הערב תערוכת היחיד "חצי מלא" של האמנית מאיה אטון. אטון, העושה לרוב שימוש במגוון של מדיומים, בחרה בתערוכה הנוכחית לבנות מיצב תלוי חלל המורכב מסדרה של רישומים, אובייקטים, כתובות ניאון ועבודת סאונד. "פרנקשטיין או פרומתאוס המודרני" של הסופרת האנגלייה מרי שלי, הנחשב לספר הראשון בז'אנר המדע הבדיוני, היה מקור השראה מרכזי לתערוכה הנוכחית של אטון ומשמש כמחולל רעיונות והשראות לאמנית בשנים האחרונות.

טלי בן נון, אוצרת התערוכה, מציינת שפרנקשטיין מתחבר אל השפה המושגית של אטון באמצעות מוטיבים כגון זרות, היחס אל האחר, האימה מהטכנולוגיה והמדע, פירוק של ידע, משפחה ושפה. הפירוק המקיף הראשון הוא של גלריה גבעון עצמה: חלל הגלריה הוותיקה שהיה בנוי בעברו הרחוק כשתי דירות טיפוסיות במרכז תל אביב חולק מחדש על פי ייצוג סכמטי של דירת דופלקס והוא מוביל את הצופה לשיטוט מחדר אחד לחדר אחר. בלי שקירות ומחיצות יפרקו את החלל באופן ממשי, ברחבי הגלריה שתולים סימנים רבים המצביעים על חלוקה של מרחב פרטי-ביתי: יש קומת כניסה, מטבח וסלון. בקומה העליונה שוכנים חדרי שינה ואמבטיה. גרם מדרגות מחבר בין שני המפלסים. בתוך הסביבה הביתית למחצה מפזרת אטון עדויות וחלקיקים מהמיתוס הספרותי של פרנקשטיין.

עולם הדימויים של אטון, ילידת 1974, מגיע ממקור אינטימי ופרטי. צילומי אינסטגרם שהיא מצלמת, סריקות של ספרים ועוד. הדימויים עוברים תהליך של ניכוס ונהפכים לרישומים חסרי צבע ולאובייקטים בעלי תבניות חוזרות ונשנות. פעולת הפירוק של החלל, הדימוי והטקסט, הניתוח והביתור שלהם ניכרת בכל מרכיבי התערוכה: בסדרת הרישומים הריבועיים הקטנים המצוירים בגוני אפור ושחור, בוילון המתפרק ומתאחה שוב ושוב אל התבנית שהוא עשוי ממנה, במתקן תקליטים (המורכב מתצורות אורנומנטליות-גותיות) המכיל סדרה של תקליטים שהם תחריטים של האמנית, בכתובת ניאון המרצדת "היפרטקסטואליזציה", ובפירוק המטאפורי של חלל הגלריה עצמו. את המונח "היפרטקסטואליזציה" טבעה האמנית בעצמה כדי לתאר מצב שבו טקסט נהפך לדימוי ודימוי נהפך לטקסט. כמו פרנקשטיין עצמו, המוטציה שהמציאה אטון כרוכה במהלך העקרוני של התערוכה כולה — מלאכת הפירוק וההרכבה של האלמנטים והסביבות.